

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Claudii Ptolemei viri Alexandrini Mathematicę disciplinę
Philosophi doctissimi Geographię opus nouissima
traductione**

Ptolemaeus, Claudius

Argentin[a]e, 1513

Cap. VIII. [Cap. IX.]

[urn:nbn:de:bsz:31-118326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118326)

tuor milibus ac sexcētis & octuaginta stadijs magis australem quā æquinoctialem ostendit. Nauigando vero dies solutionis a Ptolemaide/que est in troglodytica regione ad Prasum promontorium colligens: concludit hoc esse australius æquinoctiali stadijs viginti & septē milibus ac octingentis. Vnde infertur: Prasum promontorium & Agisymbam regionem æthiopum (que etiam ut ipse fatetur ab australi plaga nō terminat æthiopiā) in frigida zona oppositi nostri orbis iuxta eiusdem viri rationem sitam esse. Nam viginti & septem milia stadiorum & octingenta in meridiano constituunt gradus quinquaginta & quinque cum triplici quinta: quot gradibus ex altera æquinoctialis parte iuxta easdem celi qualitates Scythiæ secedunt & Sarmatæ: qui septentrionalia paludis Mæotidis incolunt. Reducit igitur & ipse numerum stadiorum ad dimidium minus ue: hoc est ad stadia duodecim milia: quot hyemalis tropicus ferme distat ab æquinoctiali. Causas huiusce sectionis esse tradit/ diuersiones ac inæqualitatē itinerum: missis his rationibus ex quibus non tamen consistere necesse videatur / sed etiam numerum ad medietatem optatam redigere. Primum enim in peragrationum narratiōe refert: Septimium flacum/ qui in Libya militauerat/ a Garamantibus ad æthiopas trium mensium spacio peruenisse versus meridiem iter agentem: Iulium vero Manternum a magna Lepti & a Garame/ una cum rege Garamantum/ qui æthiopiis bellum indixerat: inquit versus meridiem semper profectum in quatuor mēsis venisse ad Agisymbam æthiopum regem: quo scilicet in loco Rhinoceros conueniunt. Horū vtrūque ex seipso incredibile est. partim quod æthiopes nō adeo a garamantibus absunt/ ut spaciū trium mensium requiratur: cum garamantes ipsi maxime æthiopes sint: & sub eodem regantur imperio. partim quia ridiculum est regē per subditas sibi puincias recta a septentrione ad meridiem iter egisse: & cū versus solis ortum ad occasum gentes illæ longissimis effundantur spacijs: quod nec ubi moras oeta intercapedine dignas traxerit. Ex quibus non ab ratione est: viros aut hyperbolice locutos fuisse: aut sic ad meridiem intellexisse quemadmodum vulgo dici solet/ ad austrum vel ad motū: hisque abusos magis quā diligentē veritatis innixos.

Eadem emendatio a nauigationibus.

CAP. V I I I I.

Einde nauigationes inducens inter Aromata & Rapta refert quendam Diogenem ex his vnum qui Indiam migrauerant: cum diuertisset/ & profecturus iuxta Aromata esset: ab arctico borea impulsus fuisse: eumque ad dexteram troglodyticam habere regionem: viginti & quinque diebus ad paludes: unde Nilus fluit penetrauisse: quibus Raptum promontorium paulo ad austrum magis extēditur. Theophilum etiam narrat unum ex his qui in Azaniā soluerant: a Raptis impulsu austrum vigesima die ad Aromata venisse. Horum uterque quot dierum ea nauigatio foret non expressit. Theophilus quidem ut inquit die vigesima applicuit: Diogenes vero vigesima quinta die iuxta troglodyticā nauigauit. Vterque enim licet retulerit quot diebus nauigauerint: non tamen aperuit quot dierum ea esset nauigatio

ob ventorum varietatem atque mutationem/ quam fas fuit in tanto tempore fuisse. Preterea neque ad septentrionem/ neque ad austrum continuo se nauigasse inquit: sed ait Diogenes se tamen ab arctico impulsus borea: Theophilus vero se nauigasse per austrum. Reliquam autem nauigationem quæ eandem æqualitatem continuo seruasset neuter rettulit. Non enim credendum est tam multis diebus eundem flatus tenorem fuisse seruatum. Vnde cum Diogenes ab Aromatibus ad paludes quibus Raptorum promontorium paulo australius est/ vigesima & quinta die nauigauerit: & Theophilus a Raptis ad Aromata/ quæ distantia maior est/ die vigesima pertransierit. Preterea asserente Theophilo unius diei naturalis nauigatione si secunda fiat/ mille stadiorum esse: tamen inquit nauigationem a Raptis ad Prasum promontorium/ que multorum dierum est/ a Dioscoro quinque milium stadiorum tantummodo poni. Nam facillime inquit: ut decet/ sub æquinoctiali variantur venti: preterea accessus iuxta æquinoctialem ex vtriusque solis parte perniciores sunt. Ex his igitur æquius erat numero dierum non assentiri. Preterea quod efficacius est: quod computatio facta/ æthiopas & Rhinocerotum conuentum in frigidam alteram zonam oppositæ habitabilis terræ extēdit. Ratio enim ipsa asserit: omnia animalia/ omnesque plantas æque similitudinē unam trahere sub vna cœli qualitate/ aut aeris temperie: hoc est sub eisdem parallelis aut sitibus æqualiter ab vtroque polo distātibz iuxta proportionē unam omnium æqualitatem esse. Quare Marinus iuxta hyemalem tropicum latitudinem perstrinxit/ nulla præbita ratione tantæ contractionis: si admittat quis dierum numerum & peragrationum nauigationumque seriem quam ipse exprimit. Sed hoc animaduertens ille/ numerum tantummodo diurnorum stadiorum minuit: idque præter modum & cōsuetudinem agit: quousque ad optatum & opportunum parallelum deueniatur. Agendum autem contra fuit. Nam diurnæ quidem peragrationi/ eisdemque possibili facile fuit credendum: æqualitati vero itinerum seu nauigationum/ aut quæ per lineam rectā omnino itum fuerit assentiri minime decuit: cum ex his distātia quæ sita non posset haberi: sed nouisse fas fuit: quod eadē latitudo ultra æquinoctialem protenderetur. Sed hoc ipsum ex certiori modo/ obseruatione scilicet quorūdam superiorum cognoscere erat æquius. Quod continuo diligentissime explorasset quis/ si ex mathematicis plane cōsiderauisset que in illis regionibus accidunt. Cum vero animaduersio hæc haud habitata fuerit: relinquitur ut quod magis ratio dicit: simplicius quantitatem distātiæ quæ æquinoctialem egreditur animaduertamus. habetur autē id per genera atque formas/ coloresque animantium ibi degentium. Ex quo non videtur consequens esse: parallelum Agisymbæ regionis quæ liquet æthiopicum esse: usque tropicū hyemalem attingere: sed circa æquinoctialem terminari. Non enim apud nos in locis illi oppositis/ hoc est sub æstiuo tropico colores habentur æthiopicum: neque Rhinoceros aut Elephantes sunt: sed in locis non multo australibus modice nigrent: Quemadmodum qui intra Syenem triginta schœnis habitant (græcus habet τριακοντάσχονοι) schœnus autem, 2000.

passuum complectitur) quales ob eandem causam Marinus ipse describit esse Garamatas: quos nec in ipso æstivali tropico / nec magis eodẽ tropico septentrionales / sed longe australiores esse tradit. In locis autem circa Meroem abũde sunt nigri: & primum puri Aethiopes. ubi & elephantum & monstrorum animantium genus alitur.

¶ non ponendi Aethiopes sunt magis australes q̄ parallelus oppositus parallelo per Meroem.

CAP. X.

Vare hucusq; actum bene videri poterit: hoc est quousq; tradito illuc nauigatium narrat aethiopes / Agisymbam regionem & Prasum promontorium / ceteraq; quæ in eodem parallelo sunt sita in opposito per Meroem parallelo describit. Id autẽ erit in situ distanti ab æquinoctiali versus meridiem gradibus pariter sexdecim ac tertia & duodecima: stadiis vero octo milibus ac ducentis ferme. quo pacto tota eiusdem habitabilis latitudo pene colligitur graduum septuaginta & nouem ac tertia & duodecima / vel ad summum octoginta: stadiorum vero quadraginta milium. Distantia quippe inter magnam Leptem & Garamam: quemadmodum Flaccus atq; Manternus tradiderunt: stadiorum ponitur quinque milium pariter ac quadringentorum. Vigesima namq; dies secunda profectio est emendata post primũ iter: ut tota ad meridiem / uel ad septentrionem directa sit: cum primum iter obflexiones dierum triginta fuerit. Numerum autẽ stadiorum cuiusq; diei eos exposuisse memorat / qui ad id iter sepius peragraverunt. Quod non tñ pulchre / sed necessario animaduersum est: ob aquandi diuersiones. Quemadmodum autem de raris / magnis ac nondum recte exploratis distantijs dubitandũ est: sic illis quæ nec magnæ / nec raræ / sed sepius a multis peragratae sunt credi fas est.

¶ Quæ de longitudine a Marino non necessario tradita sunt.

CAP. XI.

¶ quantum igitur spacium situs nostræ habitabilis congrue extendi in latitudinem possit ex his nobis manifestum est. Longitudinem vero Marinus inter duos meridianos notat / quindecim horarum spacia continentes. Nobis autem videtur: distantiam versus solis ortum plusq; deceat extendi: quæ si contrahat iuxta fas debitum / non integra duarum horarũ spacia cõstituere posse videbitur: cum in ultimo occidentis termino similiter ponantur insulæ fortunatae. Plagã vero maxime orientalem Seres / Sinasq; atq; Cattigararũ terminet. Distantiã enim ab insulis fortunatis ad transitum Euphratis per Hieropolim / sub parallelo per Rhodum similiter seruamus & nos: cum numero stadiorum ab ipso sigillatim exposito partim ob frequẽtem itineris usum: partim quia in maioribus distantijs videt & ipse recte collegisse id quod ex flexionibus & inæqualitatibus itinerum emendandum fuerat. Deinde etiam qui ponit gradum unum / qualium est circulus maximus trecentorum & sexaginta: in superficie terræ quingenta stadia intercipere: quod ex notis certisq; dimensioibus liquet: similem autem

circumferentiam rhodiensis paralleli / hoc est distantis ab æquinoctiali triginta & sex gradibus quadringentorum ferme stadiorum esse exponit. Quod enim in eis æqualitatẽ rectam excedit secundũ rationẽ parallelorum: ex paucitate sua pinguiori donatur computo. Distantiã vero quæ ab ipso transitu Euphratis usq; ad turrim lapideam comprehenditur: inquit ipse schcenorum octingentorum ac septuaginta & sex esse: stadiorũ vero viginti & sex milium ac ducentorum & octuaginta. Deinde a turri lapidea usq; ad Seras metropolim serum iter esse dicit septimestre: stadiorum autem triginta & sex milium ac ducentorum. Verum ut ambas distantias ad eundem parallelum redigamus: iuxta æquam cõtractionem utramq; emendemus. In ambabus quippe peragratiõibus non videtur ipse diminuisse quod ex enormitate circumflexionum superest. Præterea & in secundo etiam itinere / in eadem videtur incidisse fallacias in quibus a Garamatibus ad Agisymbam lapsus est. Ibi enim computato stadiorum numero per menses quattuor: coactus est eum plusq; ad medium restringere. Possibile quippe non fuerat per tot dierum spacia iter semp̄ uniforme fuisse: quod in septimestri peragratiõne etiam contigisse haud absurdum est. immo magis consonum q̄ in itinere Garamantum. Illud enim iter a rege prouinciæ actum est cum non parua sicut decuit diligentia: deinde sub cœlo omnino sereno. Peragratiõ autẽ a turri lapidea ad Seras validiores sulcipit hycemes. Subiacet namq; ut ipse ponit parallelis per Byzantium Hellepontumq;. Ex quibus dilatationes multas in itinere ipso fieri necesse fuit: cum etiam eius profectio causa negociatiõ esset. Refert enim Maen virum macedonem / qui & Ticianus dicebatur: patre & ipso negociatore genitũ: huiusce itineris dimensionẽ notauisse. non q̄ ipse ad Seras perrexerit / sed eo aliquem destinauerit. Sed negociatorum relatibus & ipse haud assentiri videtur. Vnde Philemoni non annuit: qui longitudinem Iberniæ insulæ ab ortu solis ad occasum viginti dierum exponit. Memoria enim ipsũ a negociatoribus eam percepisse: quos negligẽtes res veritatis esse scribit circa ipsorum commercia occupatos. Eosdẽ etiam ipse iuquit sepius ex inani quadam ambitione distantias maxime augere. Hic autem in septimestri profectiõne nihil memoratu dignũ retulisse eos qui id iter dimensuri erint / pro magnitudine temporis monstrum est.

¶ Emendatio longitudinis nostræ habitabilis a peragratiõibus.

CAP. XII.

¶ Vam ob causam & quoniã id iter sub uno solo parallelo non est: sed lapidea turris circa Byzantiũ parallelũ / & Seres australes magis sunt q̄ parallelus per Hellepontum: equum videtur multitudinem stadiorum ex septimestri collectorũ: hoc est triginta & sex milium ac ducentorum nõ ad minus q̄ ad medium secare: sed p̄ expeditioni intellectu ad solam medietatem. Vt computari possit data distantia stadiorum decem & octo milium atq; centum: graduum vero quinque & quadraginta cum quarta. Etenim præter rationem est & omnino absurdũ: in utraq; hac peragratiõne tantæ sectioni nõ assen-